

4. Ocena istniejących rozwiązań oraz propozycja metody FMM modelowania systemu kształcenia na odległość

Opisane w Dodatku A systemy WBT stosowane w kształceniu na odległość, które wykorzystują zaawansowane techniki informatyczne w praktyce nie spełniają wielu kryteriów, które stanowią o zasadności zakupu gotowego rozwiązania.

W przypadku znanych i wykorzystywanych w CEN PG systemów WBT takich jak WebCT, Learning Space, czy FirstClass, podstawowe ograniczenia wynikają między innymi z następujących przesłanek:

1. wysokie koszty oprogramowania (licencji) serwera i oprogramowania klienta (wszystkie aplikacje),
2. instalacja systemu na serwerze lokalnym jest często niemożliwa, a użytkowanie systemu wymaga łączenia z serwerem odległym,
3. brak interfejsu systemu w języku narodowym (interfejs użytkownika systemu dostępny jest zazwyczaj w wersji anglojęzycznej),
4. brak metodologii tworzenia materiałów szkoleniowych przez interdyscyplinarną grupę specjalistów (informatycy, eksperci merytoryczni),
5. brak automatycznych procedur oceny jakości szkolenia,
6. brak możliwości tworzenia bazy danych do obsługi podsystemu Studenci – Instruktorzy dostosowanej do potrzeb instytucji oferującej szkolenia (przypadek CEN PG),
7. brak funkcjonalnych rozwiązań monitorowania postępów w nauce dostosowanych do wymagań lokalnych,
8. brak możliwości oceny zaangażowania instruktora w proces kształcenia,
9. brak podsystemu umożliwiającego automatyczną promocję kursów,
10. brak wspomaganie gromadzenia danych do sprawozdań dla organizacji zewnętrznych.

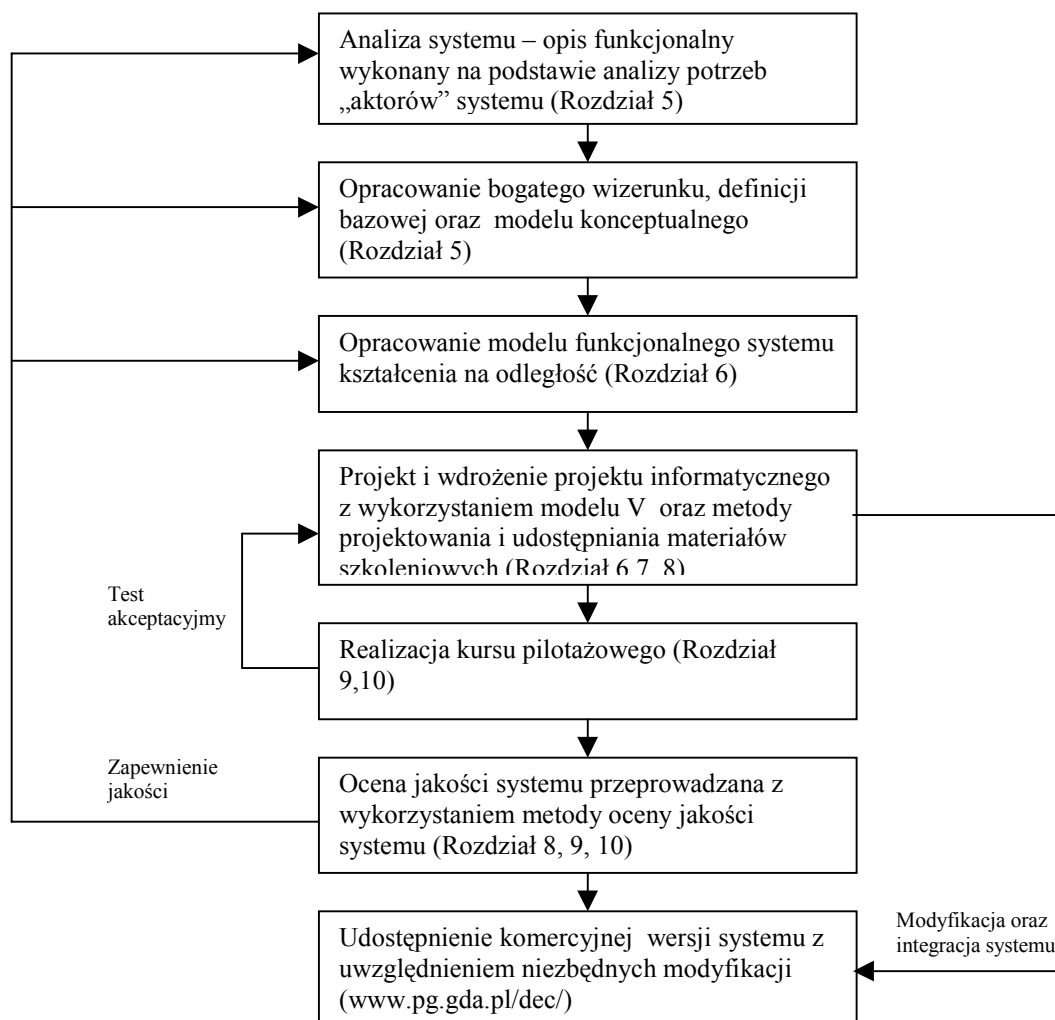
W niniejszej pracy autorka proponuje nowatorskie oraz usystematyzowane podejście do problemu, które umożliwia w efekcie implementację systemu kształcenia na odległość, wykorzystującego minimalne zasoby własne (sprzęt, oprogramowanie, ludzie) instytucji oferującej szkolenia przy jednoczesnym zagwarantowaniu wysokiej jakości procesu kształcenia. Zaproponowana przez autorkę metoda FMM (Funkcjonalna Metoda Modelowania) na etapie analizy systemowej korzysta z metodologii SSM (bogaty wizerunek, definicja bazowa, model konceptualny). Kolejne etapy bazują na skonstruowanym przez autorkę modelu funkcjonalnym wykorzystującym w cyklu życia projektu model kaskadowy (etap 1,2,3,5,6,7) oraz model V (etap 4) [I-1], [I-2].

Nowatorski proces projektowania systemu kształcenia na odległość obejmuje następujące fazy:

1. Przygotowanie szczegółowej analizy zadań kluczowych systemu z punktu widzenia potrzeb tzw. „aktorów” systemu (ankiety, rozmowy, analizy rozwiązań istniejących).
2. Opracowanie bogatego wizerunku, definicji bazowej oraz modelu konceptualnego.
3. Konstrukcja modelu funkcjonalnego, przy czym szczególną uwagę należy zwrócić na rozwiązanie podsystemu monitorowania oraz dobór narzędzi komunikacyjnych, które będą wykorzystywane w danym kursie.

4. Projekt i wdrożenie informatycznego systemu kształcenia na odległość, przy czym poszczególne podsystemy i moduły realizowane są z wykorzystaniem modelu V.
5. Testowanie akceptacyjne - realizacja kursu pilotażowego, którego jednym z głównych zadań jest dostarczenie materiału (np. wyniki ankiet, rozmowy etc.) umożliwiającego dokonanie analizy jakości szkolenia z punktu widzenia uczestników, instruktorów, personelu zaangażowanego w realizację kursu (administratorzy serwerów, obsługa finansowo-księgową, kierownik szkoleń) oraz innych instytucji (osób), które z jakichś względów (np. zaangażowanie środków finansowych w przypadku programów Unii Europejskiej, zainteresowanie wynikami ekonomicznymi przedsięwzięcia w przypadku władz uczelni) będą oczekiwały udostępnienia określonych danych.
6. Ocena jakości systemu przeprowadzana z wykorzystaniem systemu ankiet ewaluacyjnych.
7. Wdrożenie - udostępnienie wersji komercyjnej systemu z uwzględnieniem niezbędnych modyfikacji (www.pg.gda.pl/dec/)

Zaproponowaną przez autorkę metodę projektowania systemu kształcenia na odległość można przedstawić w formie schematu blokowego, którego kolejne fazy udokumentowane są w odpowiednich rozdziałach pracy.

Rys. 4.1. Schemat blokowy metody modelowania systemu kształcenia na odległość

Nazwa kursu	System WBT	Warunki uzyskania licencji	Możliwość instalacji systemu na serwerze lokalnym	Interfejs systemu w języku narodowym
Environmental Management	FirstClass	Oплата od każdego uczestnika	Zbyt wysokie koszty	Brak
Water and Waste Water Management	Learning Space	Oплата od każdego uczestnika	Zbyt wysokie koszty	Brak
Public Procurement	Learning Space	Oплата od każdego uczestnika	Zbyt wysokie koszty	Brak
Learn about Open Learning	WebCT	Oплата od każdego uczestnika	Zbyt wysokie koszty	Brak

Nazwa kursu	System WBT	Metodologia tworzenia materiałów szkoleniowych	Możliwość tworzenia bazy danych do obsługi podsystemu Studenci – Instruktorzy dla potrzeb CEN PG	Monitorowanie postępów w nauce
Environmental Management	FirstClass	Brak danych	Brak	Brak
Water and Waste Water Management	Learning Space	Brak danych	Brak	Brak
Public Procurement	Learning Space	Brak danych	Brak	Brak
Learn about Open Learning	WebCT	Brak danych	Brak	Częściowo

Nazwa kursu	System WBT	Automatyczna procedura oceny jakości szkolenia	Automatyczna promocja kursów	Możliwość oceny zaangażowania instruktora w proces kształcenia
Environmental Management	FirstClass	Brak	Brak	Brak
Water and Waste Water Management	Learning Space	Brak	Brak	Brak
Public Procurement	Learning Space	Brak	Brak	Brak
Learn about Open Learning	WebCT	Brak	Brak	Brak

Tabela 4.1. Porównanie możliwości systemów WBT wykorzystanych w szkoleniach Phare

W tabeli 4.1. zamieszczono zestawienie możliwości komercyjnych systemów WBT wykorzystanych w szkoleniach pilotażowych realizowanych przez CEN PG [D-7], [D-9], [D-11], [D-13]. Zestawienie to potwierdza potrzebę użycia zaproponowanej przez autorkę metody FMM projektowania systemów kształcenia na odległość, która w znaczący sposób obniża koszty instytucji edukacyjnej eliminując koszty zakupu oprogramowania i licencji klienta. Ponadto zastosowanie metody FMM umożliwia opracowanie systemu dostosowanego do potrzeb CEN PG, a w szczególności implementację dedykowanej bazy danych, implementację interfejsu systemu w języku narodowym, udostępnienie usługi monitorowanie postępów w nauce, śledzenie zaangażowania instruktora w proces kształcenia, automatyzację procedury oceny jakości szkolenia (system ankiet ewaluacyjnych).